

Hoofdstuk XLIII

De Onverdelgbaarheid van Israël

Verzen 1 en 2

1. Maar nu, alzoo zegt de Heere, uw Schepper, o Jakob! en uw Formeerder o Israël: Vrees niet, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uwen naam geroepen, gij zijt mijn.

2. Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstroomden; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken.

Deze heerlijke belofte wordt in den regel verklaard van de veiligheid der Gemeente, doch dat deze belofte aan Israël is gegeven, is klaarblijkelijk en onbetwistbaar. Het verband, dat altoos de beste uitlegger is, wijst dit onwedersprekelijk aan. De woorden *maar nu* wijzen aan dat deze heerlijke belofte in tegenstelling staat met de voorgaande zonden, bestraffingen en omzwerfingen van Israël. Zeide Jehova daar, dat Hij Zijn schuldig volk tot eene plundering aan de roofzieke volken had overgegeven en Israël in Zijn toorn met de verwoestingen des krijgs en des vuns heeft bezocht, hier geeft Hij de verzekering, dat Hij Zijn volk door de verwoestende elementen van water en vuur niet ganschelijk verteren zal, dat Hij niettegenstaande Israëls ongerechtigheden toch zijn bondstrouwe Jehova blijft en de Immanuël. Hij noemt Zijn volk Jakob, een naam die in den regel wijst op Israëls roemlooze herkomst, een naam, die de Gemeente zich liefst niet toeëigenen moest. Hij noemt Zichzelf Israëls Schepper en Formeerder. Israël is als volk op geheel eenige wijze tot stand gekomen, door een dubbel wonder van Gods almacht. Vandaar dat Israël gedurig weder aan zijne herkomst herinnerd wordt. Zie ook vers 21. Jehova is niet alleen Israëls Schepper, maar ook zijn Verlosser. Hij heeft Israël veelvuldige verlossingen bereid uit de hand zijner vijanden, doch de eene groote nationale verlossing, die boven alle andere uitschittert, is die van uit Egypte, waarop hier gezinspeeld wordt. Geschapen, verlost en getrouwd, ziet daar het drietal groote werken Gods ten gerichte van Israël. Het Hebreeuwsche woord *gaal*, hier vertaald door verlost, ziet op het betalen van een losprijs, zoodat ons hier de wenk gegeven wordt, dat de verlossing uit Egypte geschiedde door den losprijs van het bloed des Lams of daarvan althans eene afschaduwing was. Het noemen bij den naam heeft in de Schrift meermalen de rijke beteekenis van intieme kennis en liefde als van twee geliefden. Zoo kent ook de goede Herder Zijne schapen bij name. Hier ziet het kennelijk op de nauwe bondsbetrekking bij Horeb, waar de Heere uit kracht van het genadeverbond zeide: „Gij zijt Mij het volk des eigendoms.”

En nu zegt Jehova, dat Hij dien heiligen echt nooit heeft verbroken, meer nog, dat Hij Zijn volk nimmer zal begeven of verlaten, maar temidden van de grootste gevaren zal beschermen. Hij belooft Israël niet uit het vuur en het water te zullen houden, integendeel Hij voorzegt, dat hij er in zal komen. En dit is dan ook al de wentelende

eeuwen door tot op onzen tijd toe geschied. Israël lag in Egypte tusschen twee rijen van steenen bij het vuur der tichelovens, onder het vuur der Oostersche zon en onder het vuur der heetgebakerde drijvers, doch hij kwam er niet bij om en hij die zwartgebrand was door het ovenvuur behoudt de belofte, dat hij eens zal blinken als het goud, dat zit op de vederen eener duive. In Babel ging het kleine overblijfsel, vertegenwoordigd door de drie vrome jongelingen weer letterlijk door de vlammen heen, doch de Heere was met Zijn beschuttenden arm bij hen. De vlammen waren er, doch zij werden niet verteerd. Het vuur louterde steeds Israël, maar verteerde hem nooit, het water reinigde hem, doch kon den Jood nimmer verslinden. Israël is even onverdelgbaar als Gods Woord en Verbond. Wie Israël kan vernietigen, kan meer dan de Satan en al de machten der hel in de vervlogene eeuwen ooit gekund hebben. Wat echter van Israël geldt, geldt evenzeer van de Gemeente. Ook tegen haar hebben de vlammen gewoed en de wateren gebruist, doch de Heere Jezus is naar Zijne belofte ook altoos met haar geweest.

Belofte van Israëls Herstel

Verzen 3 tot 8

- 3. Want Ik ben de Heere uw God, de Heilige Israëls, uw Heiland; Ik heb Egypte, Moorenland en Seba gegeven tot uw losgeld in uwe plaats.**
- 4. Van toen af dat gij kostelijk zijt geweest in mijne oogen, zijt gij verheerlijkt geweest, en Ik heb u liefgehad; daarom heb Ik menschen in uwe plaats gegeven en volken in plaats van uwe ziel.**
- 5. Vrees niet, want Ik ben met u; Ik zal uw zaad van den opgang brengen, en Ik zal u verzamelen van den ondergang;**
- 6. Ik zal zeggen tot het Noorden: Geef, en tot het Zuiden: Houd niet terug; breng mijne zonen van verre en mijne dochters van het einde der aarde,**
- 7. en ieder die naar mijnen naam genoemd is, en dien Ik geschapen heb tot mijne eere, dien Ik geformeerd heb, dien Ik ook gemaakt heb.**
- 8. Breng vóór het blinde volk, hetwelk oogen heeft, en de dooven, die ooren hebben;**

Het Ik-Hoofdstuk, zoo zouden we dit hoofdstuk gepast kunnen noemen, want het is een Zelfverheerlijking Gods. Het voornaamwoordje Ik komt niet minder dan 36 maal voor in dit hoofdstuk van 28 verzen. Van het menschelijk ik zei Bilderdijk op zijn forsche manier:

„De duivel haal dit trotsche woord,
Want daar is 't waar het thuis behoort.”

Doch hier hebben we een Ik met een hóófdletter, de Ik boven alle andere ikken. Laat ons eens zien wat Jehova, de onveranderlijke Ik aan Zijn Israël belooft:

Ik heb u verlost.

Ik heb u bij uwen naam geroepen.
 Ik zal bij u zijn (in de wateren der verdrukking).
 Ik ben de HEERE, uw God, de Heilige Israëls, uw Heiland.
 Ik heb Egypte, Moorenland en Seba gegeven tot uw losgeld in uw plaats.
 Ik heb u liefgehad.
 Ik heb u menschen in uwe plaats gegeven.
 Ik ben met u.
 Ik zal uw zaad van den opgang brengen.
 Ik zal u verzamelen van den ondergang.
 Ik zal zeggen tot het Noorden: Geef!
 Ik heb dien geschapen tot Mijne eer.
 Ik heb dien geformeerd.
 Ik heb dien ook gemaakt.
 Ik heb Mijn Knecht uitverkoren.
 Ik ben Dezelve, voor Mij is geen God geformeerd.
 Ik, Ik ben de Jehova (de Onveranderlijke in belofte, liefde, trouw).
 Ik heb verkondigd.
 Ik heb verlost.
 Ik heb het doen hooren.
 Ik ben God, Gij zijt Mijne getuigen.
 Ik ben, ook eer de dag was.
 Ik zal werken, en wie zal het keeren?
 Ik heb naar Babel gezonden.
 Ik ben Jehova, uw Heilige, de Schepper Israëls, uw Koning.
 Ik zal wat nieuws maken.
 Ik zal in de woestijn een weg leggen.
 Ik zal in de woestijn wateren geven.
 Ik heb Mij dit volk geformeerd.
 Ik heb u Mij niet doen dienen met spijsoffer.
 Ik heb u niet vermoeid met wierook.
 Ik, Ik ben het, Die uwe overtredingen uitdelg om Mijnentwil.
 Ik gedenk uwer zonden niet.
 Ik zal de oversten des heiligdoms ontheiligen.

Men ziet, de gansche geschiedenis van Israël staat in het teeken van dit goddelijk Ik, zijn verleden, heden en toekomst. In hoofdstuk 45 komt dit voornaamwoord ook 31 maal voor. We wijzen daarop omdat hieruit klaarlijk blijkt, dat de profeten niet enkel met hunne wijze meeningen kwamen, gelijk velen thans willen, maar met de woorden des Heeren. En ook zij gezegd, dat dit Ik niemand anders is dan Christus.

Het woord losgeld, vers 3, verdient nog eenige aandacht. Het is een uiterst leerzaam woord, daar het ons licht verspreidt over het heerlijk onderwerp der voldoening van Christus. Het woord *kopher* is één met het Engelsch cover in klank en beteekenis. Het beteekent bedekking en kan een dorpje zijn, dat een schuilplaats en onderdak biedt voor de bewoners of als in Gen. 6: 14 de bedekking van pek, dat tot bedekking van de ark was. In Hoogl. 1:14 en 4:13 wordt het gebruikt van den Cyprus-bloem, die

dezen naam ontving, dewijl de bladeren van dezen bloem tot poeder gemalen werden om de vingernagels er mede rood te verven, dus te bedekken met verf, iets dat de Oostersche vrouwen zeer schoon vonden. En eindelijk wordt het in Ex. 21:30; 29:30; 30:10,10 gebruikt om de idee der objectieve verzoening uit te drukken. De grondidee is dan, dat God de zonde niet ziet, vanwege het bedekkend offerbloed; en wat God met Zijn alziend oog niet ziet dat is er niet meer. Zeer verschillend zijn voorts de gedachten over den tijd, wanneer God de drie genoemde landen tot Israëls losgeld, vrijmaking, heeft gegeven. Sommigen laten het slaan op eene verledene gebeurtenis, anderen op eene toekomstige en dit laatste is ongetwijfeld correct, want in het verleden was dit nimmer geschied. God heeft aan Cyrus' zoon de drie genoemde landen gegeven als loon op de vrijlating Zijns volks. Ook in Zijne toekomst zal Christus vele volken verdelgen om plaats te maken voor Zijn volk. Vanuit alle windstreken zal God Zijn volk vergaderen. Door het Noorden denke men niet het minst aan Rusland, waar de helft der Joden zit. Geef Mij Mijn volk, zal God tot dat land zeggen en dan zal de vratige logge beer zijn prooi laten gaan. In vers 8 wordt Israël nog eens weer het blinde en doove volk geheeten.

Oproep tot een Algemene Vergadering der Volken

Verzen 9 tot 13

9. Dat alle de heidenen samenvergaderd worden, en laat de volkeren verzameld worden: wie onder hen zal dit verkondigen? Of laat ze ons doen hooren de vorige dingen, laat ze hunne getuigen voorbrengen, opdat zij gerechtvaardigd worden, en men het hoore en zegge: Het is de waarheid.

10. Gijlieden zijt mijne getuigen, spreekt de Heere, en mijn knecht dien Ik uitverkoren heb; opdat gij het weet, en Mij gelooft, en verstaat dat Ik het ben, dat vóór Mij geen God geformeerd is, en na Mij geen zijn zal:

11. Ik, Ik ben de Heere, en daar is geen Heiland behalve Mij.

12. Ik heb verkondigd, en Ik heb verlost, en Ik heb het doen hooren, en geen vreemd god was onder ulieden; en gij zijt mijne getuigen, spreekt de Heere, dat Ik God ben.

13. Ook eer de dag was, ben Ik, en daar is niemand die uit mijne hand redden kan; Ik zal werken, en wie zal het keeren?

Jehova roept de volken weder op om te beslissen, wie God is en Hij stelt weder de voorspelling en de vervulling Zijner woorden tot den toets. Hij kan wel, de volken kunnen niet de toekomstige dingen voorspellen. De Heere daagt de volken weder uit om in tegenwoordigheid van hunne getuigen Israëls verlossing uit al de hoeken der aarde te voorspellen gelijk Hij dit Zelf juist gedaan heeft of op de vervulling van hunne vroegere voorspellingen te wijzen. We zouden dit de Apologetiek van Jehova kunnen noemen. Men wil heden ten dage de Apologetiek, d. i. de verdediging der waarheid tegenover het ongeloof ter hand nemen, want men begint in te zien, dat het ongeloof bij den dag brutaler optreedt. Doch het is nu reeds duidelijk merkbaar, dat

men dit op wijsgeerige wijze wenscht te doen, en ziet, dan beoefent men de verdediging der waarheid niet gelijk Jesaja en gelijk Jehova Zelf dit gedaan heeft in Zijn Woord. Waarom toch volgt men als kinderen Gods niet de verdedigingswijze van zijn God? God wees altoos weder tegenover alle goden en afgodendienaars op Zijn profetisch Woord als Zijn wonderlijk en geheel eenig prerogatief. Indien de volken Hem konden wijzen op de letterlijke vervulling hunner voorzeggingen zoodat hunne getuigen het konden hooren en zeggen: Het is de waarheid, dan zouden ze zich daardoor tegenover God rechtvaardigen, vers 9 in hunne afgoderij en zou Jehova Zelf toestemmen, dat zij waarlijk goden hadden, die almachtig en alwetend waren. Deze voorstelling is stout en moest alle Schriftelezers tot diep nadenken stemmen en het moest alle ware geloovigen heiliglijk doen dwepen met het Woord der profetie en hen bewegen om eveneens de goden onzer dagen te tartten om als Jehova den God van Israël de toekomstige dingen te voorspellen, zoodat zij eeuwen daarna letterlijk uitkomen. Deze goddelijke methode der Apologetiek, als we haar dus mogen noemen, heeft ook dit voor, dat zij de eenvoudigheid zelve is en een klein kind haar kan verstaan.

De volken waren in dit pleitgeding weder stom en hunne afgoden evenzeer, weshalve Jehova wijst op Zijne getuigen: „Gijlieden zijt Mijne getuigen,” zegt Hij tot de Joden, een woord, dat de Heiland overnam en toepastte op Zijne discipelen en voorts op alle geloovigen. Hij wil hier dat Israël als Zijn uitverkoren knecht Zijn Woord gelooft en verstaat en daaruit wete dat Hij alleen de waarachtige God is, en nader, Israëls Bondsgod en Heiland, Die Zijn volk alleen verlost en uit Wiens almachtige hand niemand kan redden. Nog eens weer zegt de Heere: „Gij zijt Mijne getuigen.” Men lette er wel op, dat Hij dit zegt tot het herstelde volk Israëls. Toen Christus dit woord na Zijne opstanding overnam en uitsprak tot Zijne jongeren is dit nog maar ten deele in vervulling getreden. In de toekomst echter zal de volheerlijke vervulling van dit woord nog plaats hebben. Dan zal het verlost volk gelooven en verstaan en niet meer blind en doof zijn als nu en dan eerst zal Israël waarlijk de knecht des Heeren zijn, die Hem dient en Zijn lof vertelt onder de volken, 12: 5, 6. Vers 13 wijst eindelijk nog op de eeuwigheid en de almacht van Jehova. Grootsch en verheven is het gezegde: „Ik zal werken, en wie zal het keeren?” De Engelsche vertaling heeft: „I will work” en daarop zinspelende heeft iemand dit Gods „I. W. W.” genoemd. Op zulk een heerlijk God kan Zijn volk zich vertrouwensvol verlaten.

Babel Gestraft om Israëls Wil

Verzen 14 tot 17

14. Alzoo zegt de Heere uw Verlosser, de Heilige Israëls: Om ulieder wil heb Ik naar Babel gezonden, en heb ze allen vluchtend doen nederdalen, te weten de Chaldeën, in de schepen op dewelke zij juichten.

15. Ik ben de Heere uw Heilige, de Schepper Israëls, ulieder Koning.

16. Alzoo zegt de Heere, die in de zee eenen weg en in de sterke wateren een pad maakte,

17. die wagens en paarden, heir en macht voortbracht: te zamen liggen zij neder, zij zullen niet weder opstaan, zij zijn uitgebluscht, gelijk een vlaswiek zijn zij uitgegaan.

Israël is herhaaldelijk blind geheeten, nochtans konden zij in hunne blindheid wel getuigenis afleggen onder de volken van de letterlijke vervulling van 's Heeren Woord. Zoo zal men na een tweetal eeuwen nog verkeerende in zijn zondigen en verblinden toestand getuigen kunnen van de letterlijke vervulling van de voorspelling omtrent Babel. Dit neemt echter niet weg dat Israël eerst na zijn volkomen herstel de rechte getuige voor Jehova onder de volken zal zijn.

De Heere zal Babel straffen om wille van Israël, zietdaar de hoofdgedachte van dit vers, welks tekst op zoo wijd uiteenlopende wijze wordt vertaald. Calvijn noemt den grondtekst hier verward, doch de hoofdgedachte is duidelijk genoeg. Om de volkomene zekerheid der verlossing uit Babel te schilderen, spreekt God weer alsof het reeds een voldongen feit was en tot het verleden behoorde. Jehova heeft als de Opperbevelhebber der vijandelijke legers de Meden en Perzen naar Babel gezonden. En daar heeft Hij zoo grooten schrik aangebracht dat de bewoners der stad allerijl op de vlucht geslagen zijn. Het woord *barichim* is elders door grendelen vertaald en de Engelsche vertaling heeft edelen, zeker dewijl de grendelen in de Schrift meermalen voorkomen als beeld der vooraanstaande en de stad beschuttende personen, doch dit woord wordt ook van het vluchten van Jona gebruikt en de idee van vluchten komt hier juist te pas, zoodat we ook hier weer de voorkeur aan de Statenvertalers geven. De voorstelling is deze: De stad werd plotseling door den vijand overvallen, door de vijandelijke legers. Verschrikt stoof men van alle kanten aan. Vele rijken namen de vlucht naar hunne schepen, die men had liggen op den Eufraat en den Tigris. Het bezwaar dat Babel geene zeemogendheid was geldt hier niet, om de eenvoudige reden, dat de tekst ons niet dwingt tot het aannemen van groote koopvaardij-schepen op de zee, maar kennelijk alleen maar doelt op de plezierschepen der rijken. Dit leiden we hieruit af, dat er gezegd wordt dat zij daarop juichten. Vroeger juichten de weelderige rijken op hunne private jachten, doch thans vinden zij daarop geene veilige wijkplaats tegenover den vijand en verstomt hun vreugdebedrijf.

Met een drietal heerlijke namen wordt in vers 15 Jehova weer aangeduid als aan Israël de verzekering wordt gedaan, dal Hij Israëls Heilige, Schepper en Koning is. In geen enkel geval heet Christus de Koning der Gemeente, doch zeer dikwijls Israëls Koning. Het getuigt van niet geringe verblinding, zoo men dit niet ziet. Deze namen worden hier natuurlijk gegeven, dewijl ze de wezenlijke verhouding van Jehova tot Israël uitdrukken en het gevangen volk niet weinig tot troost konden zijn. Met hetzelfde doel, om namelijk Israël te troosten, wordt in vers 10 herinnerd aan den doortocht door de Roode Zee en het verdelgen van Farao's macht, vers 17. Jehova heeft Israëls hateren niet alleen verdelgd, maar ook zoo verdelgd, dat zij nimmer weder tegen Israël zullen opstaan. In een eenvoudig beeld zooals alleen een genie als Jesaja dat kan gebruiken, wordt deze gedachte nog nader uitgewerkt. Men maakte destijds van vlas lampepitjes, hier vlaswiek genoemd. De plotselinge en volkomene ondergang van Farao's macht wordt vergeleken bij het uitblusschen van een

lampepitje. Dus zal het dan Jehova niet aan macht ontbreken om Zijn volk uit de macht van Babel te verlossen !

De Heere zal wat Nieuws Maken

Verzen 18 tot 21

- 18. Gedenkt der vorige dingen niet, en overlegt de oude dingen niet.**
19. Zie, Ik zal wat nieuws maken, nu zal het uitspruiten - zult gijlieden dat niet weten? Ja Ik zal in de woestijn eenen weg leggen, en rivieren in de wildernis;
20. het gedierte des velds zal Mij eeren, de draken en de jonge struisen; want Ik zal in de woestijn wateren geven, en rivieren in de wildernis, om mijn volk, mijnen uitverkorene, drinken te geven:
21. dit volk heb Ik geformeerd, zij zullen mijnen lof vertellen.

Het waren groote en heerlijke daden Gods waarop Israël werd gewezen in de vorige verzen, naar den regel dat het verledene een waarborg geeft voor het toekomstige. Doch die vorige dingen zullen in de schaduw gesteld worden door het nieuws, dat God in de toekomst gaat maken: (a) voor de levenlooze schepping; (b) voor de redelooze schepping en (c) voor Zijn volk Israël. Het is meer dan kinderachtig om deze heerlijke beloften te verklaren van Israëls terugkeer uit Babel. Die terugkeer toch was geen eigenlijke herstelling van Israël. Immers met inbegrip der slaven en slavinnen, bedroeg het getal der teruggekeerde Joden nog niet ten volle vijftig duizend, zoodat wij veilig kunnen zeggen, dat het volk als geheel in Babel verkoos te blijven.

Had de Heere echter in het verleden aan Zijn volk een weg door de zee gebaad, Hij belooft in de toekomst een weg voor Zijn volk te banen in de zandwoestijnen, terwijl de steppen en dorre wildernissen zullen verdwijnen door overvloed van levende wateren. Die toekomstige heerlijkheid zal zoo nieuw, zoo groot en verrassend zijn, dat de groote daden Gods in Israëls verleden er als het ware bij in het niet verdwijnen en door Israël nauwelijks meer gedacht worden. Niet alleen de levenlooze, maar ook de redelooze schepping zal, wanneer God dat nieuws werkt, ganschelijk veranderen. De wilde dieren, de leeuwen, beren, wolven, tijgers, panters, zullen den God van Israël prijzen, alsmede de draken en de jonge struisen. De Grieksche vertaling heeft voor draken het woord sirenen, waardoor de ouden een verleidelijk zeemonster verstonden, die door de betooverendste zangen den zeeman kon bekoren en ten doode lokken. Het is uiterst moeilijk uit te maken wat de Schrift met de *tannim* bedoelt. Vroeger dacht men dat er werkelijk geheimzinnige slangvormige dieren bestonden met den naam van draken, doch er zijn geen eigenlijke draken. Of de slangen of de jakhalzen zijn bedoeld. De nieuwere uitleggers denken veelal aan de laatste. De hoofdgedachte is duidelijk genoeg. Niet alleen de wildste maar zelfs de meest afschuwelijke en weerzinwekkende dieren zullen in den dag van Christus' toekomst, want daarvan is hier sprake, Christus eeren. En ook de meest schuchtere

dieren als de jonge struisen zullen Hem als hun Meester eeren. In Mark. 1:13 ziet men daarvan reeds een klein profetische photo. Rivieren vol waters zullen zich dan klaterend kronkelen door de woeste vlakten en het dorre steppenland, om Israël drinken te geven. Over dit feit is het naar de voorstelling van vers 20 dat al het gedierte Jehova vereert. Men vergelijk hiermede de voorstellingen in hoofdstuk 11 en 65.

Zij zullen Mijn lof vertellen, zoo wordt van Israël gezegd, vers 21. In tal van predikaties heeft men dit woord uit het verband gelicht en op de Gemeente toegepast. De Heere spreekt hier van niemand anders dan van Israël en wel diens wonderdadige herkomst en finale bestemming. De Heere heeft Israël op een geheel eenige wijze geformeerd om Zijns Zelfs wil. Het was Israëls bestemming om als het volk Zijns eigendoms Jehova's lof onder de volken te vertellen. Doch door zijn ongeloof en ongerechtigheid is Israël aan die bestemming tot op den huidigen dag nog niet getrouw geweest. Edoch, tot het nieuws dat God zal maken, zal ook dit behooren, dat Israël als volk zijne bestemming bereikt en den veelvuldigen lof van Jehova-Jezus onder de volken verkondigt.

God Klaagt over Zijn Ondankbaar Volk

Verzen 22 tot 25

22. Doch gij hebt Mij niet aangeroepen o Jakob! als gij u tegen Mij vermoeid hebt, o Israël!

23. Mij hebt gij niet gebracht het kleine vee uwer brandofferen, en met uwe slachtofferen hebt gij Mij niet geëerd; Ik heb u Mij niet doen dienen met spijsoffer, en Ik heb u niet vermoeid met wierook:

24. Mij hebt gij geen kalmus voor geld gekocht, en met het vet uwer slachtofferen hebt gij Mij niet gedrenkt; maar gij hebt Mij arbeid gemaakt met uwe zonden, gij hebt Mij vermoeid met uwe ongerechtigheden.

25. Ik, Ik ben het die uwe overtredingen uitdelg om mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet.

In het licht van die schitterende toekomst van Israël en de gansche schepping, steekt Israëls tegenwoordige ondankbaarheid zeer donker af. Het zijn niets minder dan de hartroerendste klachten, die de Heere hier uitstort over Zijn volk. De eigenlijke strekking van deze verzen ligt in vers 25: Israëls zonden worden vergeven uit loutere genade. Jehova had juist in vers 14 nog gezegd: „Om ulieder wil heb Ik naar Babel gezonden.” Dit kon het volk licht in den eigengerechten waan brengen, dat het zoo deugdzaam en verdienstelijk voor God was en daarom zijn deze verzen er op berekend om dien waan ten volle te verstoren en eenerzijds op Israëls zwarte ongerechtigheden en anderzijds te wijzen op de grootheid van Gods vrije genade, die aan zulk een diep zondig volk de zonde vergeeft, ja uitdelgt. Volgens Dillman teekent

dit vers het hoogtepunt der genade Gods in het Oude Testament. En het is zeker niet het minst om dit vers dat Jesaja soms de profeet der vrije genade genoemd is.

Weer met een zevental trekken wordt gewezen op de zonden van nalatigheid der kinderen Israëls. (1) Gebedsloosheid was het eerste kwaad. Zij hebben den Heere niet aangeroepen. Dit is een groot kwaad, want een gebedsloos mensch is als een stad zonder muur, waar de vijand zoo maar binnen kan vallen. (2) Het kleine vee der brandofferen heeft men Jehova niet gebracht. Het brandoffer wordt hier het eerst genoemd, wijl dit in den eeredienst van Israël op den voorgrond stond, het werd elken morgen en avond als het offer der algeheele toewijding gebracht. Het vuur van het brandoffer mocht in Israël nimmer uitgaan. Dit offer bestond uit het kleine vee, van het mannelijk geslacht. Armen mochten ook duiven brengen. In onderscheiding van andere offers, die slechts gedeeltelijk werden verbrand, steeg bij het brandoffer het geheele offerdier in vlammen op. Dit moest de volkomene overgave en toewijding aan den Heere uitdrukken. (3) Met uwe slachtofferen hebt gij Mij niet geëerd. Men meene niet dat deze in Israël niet gebracht werden. Jes. 1:11 en Amos 5: 25 leeren ons dit wel anders, doch men heeft met al Zijne offers Jehova niet de eere toegebracht. De *zebachim* of slachtoffers waren die offers waarvan een gedeelte aan den priester toekwam of die gegeten werden van de offeraars, nadat het vet op het altaar was aangestoken. Dit woord ziet op de bloedige offers in het algemeen. (4) Het spijsoffer wordt hier verder genoemd. Het woord *mincha* beteekent gave, eene gave der dankbaarheid, het was het onbloedig offer van meel, vermengd met zout, olie en wierook. Deze spijsoffers gingen steeds vergezeld met de brand- en dankoffers. Het spijsoffer mocht slechts bestaan uit iets aan het plantenrijk ontleend; koren, hetzij als gerooste aren, hetzij als meelbloem toebereid met de drie genoemde bestanddeelen of ook in den vorm van broodkoeken, ongezuurd en op drieërlei wijze met olie toebereid. God zegt dat Hij hen niet als slaven had doen dienen, doch dit woord ondersteunt juist dat Israël deze offers niet uit dankbaarheid, doch zeer slaafsch gebracht had. (5) Ik heb u niet vermoeid met wierook. De gedachte is hier dezelfde als in (4). De wierook komt van het woord *Laban*, wit-zijn. Het waren witte korreltjes, die men verkreeg in Arabië en Kanaän door insnijdingen in de bast van een zekere boomsoort. Brandde men die korreltjes, zoo brachten ze een heilige rook en reuk voort, vandaar de naam wierook. Ze vertolkte symbolisch de liefelijke geur des gebeds en werd zeer veel gebruikt in de offerdienst van Israël. (6) Mij hebt gij geen kalmus voor geld gekocht. De hoofdgedachte is hier weder dezelfde: Israël had niets voor den dienst des Heeren over. Wat in Israël geofferd werd moest het eigendom des volks en van den heiligen bodem des lands zijn. Alleen van Israëls vee en akker, dierenrijk en plantenrijk mocht aan Jehova geofferd worden en niets wat door koopmanschap uit vreemde landen en volken verkregen werd, mocht aan Jehova geofferd worden, daar alles wat buiten den heiligen kring des verbonds lag, Gode geen welgevallig offer kon zijn, doch de kalmus was een zoet en geurend riet, dat volgens Jer. 6:20 en Ez. 27:19 als handelsartikel uit verre landen werd ingevoerd. Volgens Ex. 30:7,23,34 werd het gebruikt als een der bestanddeelen van de heilige zalfolie en van het heilig reukwerk, dat dagelijks op het altaar werd geofferd. De Heere had dus niet absoluut alles uit vreemde landen verboden. Men denke ook aan Hyrams hulpe bij den tempelbouw. Men zou in de taal onzer dagen kunnen zeggen,

dat er een element van de algemeene genade in den heiligen dienst des Heeren was opgenomen, ongetwijfeld als profetie van de toekomstige heiliging der gansche aarde. Met een echt Jesajaansche woordspeling staat er in het oorspronkelijk dat Israël geen *kaneh kanitha*. De Heere bemint het zoete en verlangt dit van Zijn volk. Hij heeft gaarne dat Zijn volk wat koopt voor Hem.

Hij wil ook in den handel gediend worden. Doch ziet, Israël had wel handel gedreven, doch geheel buiten Hem om. Juist zooals het Commercialisme onzer dagen die onheilige kunst ook verstaat. Al het goud der aarde behoort Hem toe en daarom wil Hij er ook mede gediend worden. En ook hier kunnen we met blijdschap getuigen, dat Zijn wil eenmaal werkelijkheid zal zijn en zal geschieden op de gansche aarde, want de koningen der aarde zullen eens hunne heerlijkheid brengen in het Nieuwe Jeruzalem. (7) Met het vette uwer slachtoffers hebt gij Mij niet gedrenkt. Het vette der slachtoffers werd geacht als het allerbeste wat men den Heere brengen kon. De Heere wordt hier voorgesteld als dat vet met welgevallen te drinken, of beter, te willen indrinken, want Hij klaagt er over dat Zijn volk Hem er niet mede gedrenkt heeft. Men dient op grond van deze plaats niet aan te nemen, dat Israël niet offerde, maar wel dat men dit deed in slaafschen, vrekkingen zin als een last en geen lust en voorts dat men de afgoden veelal beter bedacht dan den eenigen, waarachtigen God. Met den maatstaf van het getal der volkomenheid is alzoo aangeduid, dat Israëls religie des harten zeer onvolkomen was. Wat de verheerlijkte Heiland later van Sardis zegt, dat zegt Hij hier reeds aan Israël in andere woorden: „Ik heb uwe werken niet vol gevonden voor God.” In der Joden schatting waren ze wel vol, doch niet voor God. En daarop komt het juist aan. De Heere somde hier voornamelijk zonden van nalatigheid op en niet die van bedrijf. Alleen de laatste soort wordt in den regel door menschen geteld, doch bij God weegt de eerste soort even zwaar. Met slechts een enkelen trek wijst God eindelijk nog op de zonde van bedrijf en zegt Hij, niet zonder heilige ironie, wat het volk Hem wel gebracht had. In vers 23 werd gezegd, dat Hij Israël niet als een slaaf had doen slaven in Zijn dienst, met zinspeling daarop en in contrast daarmee zegt Hij, dat Israël wel Hem belast en bezwaard had met zijne ongerechtigheden. Wij denken hier onwillekeurig aan den last van onze zonden, die het onschuldig Lam van God eens drukten. Hij was waarlijk in Zijn lijden en sterven vermoeid met onze ongerechtigheden. Hoe heerlijk en schitterend steekt nu vers 25 af tegen die gruwelen van Israël! Hier komt de liefde geheel en al van een kant. Hier ziet men een treffend voorbeeld niet alleen van onverdiende, maar van totaal verbeurde genade, de liefde Gods aan diep schuldigen bewezen. Hier is voorzeker alle roem ten eenenmale buitengesloten.

God Rechtvaardigt Zijn Overgave van Jakob ten Ban

Verzen 26 tot 28

20. Maak Mij indachtig, laat ons te zamen richten, vertel gij uwe redenen, opdat gij moogt gerechtvaardigd worden.

27. Uw eerste vader heeft gezondigd, en uwe uitleggers hebben tegen Mij overtreden:

28. daarom zal Ik de oversten des heiligdoms ontheiligen, en Jakob ten ban overgeven, en Israël tot beschimpingen.

God is rechtvaardig in al Zijn weg en werk en Hij stelt er prijs op dat Zijn volk dit zelf inziet en toestemt. En waar het zelfs in het algemeen menschelijk recht een beginsel is hetwelk in al de gerechtshoven der wereld gevolgd wordt, dat namelijk geen enkele schuldige onverhoord wordt veroordeeld, daar vinden wij het hier niet anders. God noodigt de schuldigen uit om iets, hoe gering het ook zij, tot hunne verontschuldiging bij te brengen of ter versooning. Calvijn ziet hier weder „vlijmenden spot” en zegt: „Met vlijmenden spot wordt hier de mogelijkheid ondersteld, dat God iets vergeten zou zijn, waaruit de verdienstelijkheid van Israëls kroost zou blijken. Daarom worden die lieden uitgenoodigd om met alle hun ten dienste staande bewijzen de vergeetachtigheid des Heeren te staven.” Wij zouden hier liever niet aan spot, maar aan eene menselijke voorstelling van Gods nederbuigende goedheid en Zijne strenge rechtvaardigheid willen denken. God wil alle omstandigheden mede in aanmerking nemen en zelfs allen schijn van onrecht vermijden. Israël geeft aan Zijne uitnoodiging echter geen gehoor, doch blijft stom, wijl er niets ter verontschuldiging of ter verzachting is in te brengen. Hij heeft ten eenenmale niets ter zelfverdediging in te brengen. Daarom neemt de rechtvaardige Rechter weder het woord en vat in korte woorden de schuld samen en spreekt den ban over den schuldige uit, die thans naar aller toestemming als geheel rechtvaardig beschouwd moet worden. Een vraag is nog wie met den eersten Vader is bedoeld. Deze uitdrukking heeft tot zeer groot verschil van gevoelen aanleiding gegeven. Men heeft dit verklaard van Adam, Terah, Abraham, Jakob, Mozes, Jerobeam, Achaz, Manasse. Velen dachten in het algemeen aan de voorvaders en vergelijken deze uitdrukking met Ez. 16:3 waar we lezen: „Uw vader was een Amoriet.” Velen vertalen in navolging van den geleerden Vitranga door voornaamste vader en denken dan aan den Hoogepriester met name Uriah, die ten tijde van Achaz en als slaaf van dien vorst, het volk voorging in afgoderij, II Kon. 16: 10-16. Nog weer anderen verstaan er collectief alle Koningen of Hoogepriesters of nog algemeener alle voorgangers door. Voor elk dezer verklaringen is wel iets te zeggen en tegen elke is ook wel iets in te brengen. Het wil ons voorkomen dat de oudste verklaring, die reeds door vele kerkvaders en Rabbijnen werd aangenomen en hier aan Adam denkt, nog het meest aannemelijk is. Hoewel Adam niet het eigenlijk stamhoofd der Joden alleen was, maar ons aller Vader, zoo had Israël toch ook zijne verdorvenheid van moeders buik af aan door hem ontvangen, 48:8; Ps. 51:7; Rom. 5: 12; 6:23; Ef. 2:2,3. *En uwe uitleggers hebben tegen Mij overtreden.* Dit zou een zeer gepast woord zijn als motto voor al de geschiedboeken van de uitlegging der Heilige Schrift. Bedoeld zijn hier de priesters, die des Heeren Woord moesten uitleggen voor het volk. Het was toen reeds als nog heden ten dage. Men zal ook toen het Woord wel niet plompweg geloochend hebben, maar vermengd met menselijke wijsheid, de wijsheid dezer wereld. Als nu de geestelijke leidlieden dus zondigden, dan was licht te bevroeden hoe het met het volk gesteld moest zijn. De straf kon niet uitblijven en wordt derhalve in een kort rechterlijk vonnis uitgesproken. De ban werd uitgesproken over afgodendienaars, Ex. 21:19; Deut. 13:20; 20:17b; I Sam. 15:3; Joz.

6:8; 7:11. De ban was eene wijding ten vloek en een strenge openbaring van de verlaters Gods en van de verwerpers van Zijn gezag. Niet alleen God, doch ook de volken zouden zich met weezin van Israël afwenden. Men vergelijke met dit laatste vers Ps. 79:4; Jer. 24:9; Dan. 9:16; Zach. 8:13. Nog tot nu toe wordt Israël door de volken beschimpt.